

Joint EU/CoE Project
Strategic Development of Higher Education and Qualification Standards

Minimalni elementi standarda kvalifikacije (*The minimal elements of qualifications standard*)

1. OSNOVNE KARAKTERISTIKE (*Basic characteristics*)

1.1 Naziv(i) kvalifikacije (generički dio + specifični dio) (*Name-s: generic + subject specific*)

UNTZ	ERF SZ	FASPER
Završetkom studija I ciklusa student stiče akademsko, odnosno stručno zvanje u skladu sa Pravilnikom o akademskim i stručnim zvanjima i načinu njihovog korištenja koji donosi Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta TK. Uz diplomu studentu se izdaje i dodatak diplome (Supplement). Bachelor specijalne edukacije i rehabilitacije	Preddiplomski studij Rehabilitacije	SPECIJALNA EDUKACIJA I REHABILITACIJA OSOBA SA TEŠKOĆAMA U MENTALNOM RAZVOJU /osnovne akademske studije/

1.2 Minimalni volumen (*Minimal volume*)

UNTZ	ERF SZ	FASPER
------	--------	--------

240 ECTS	180 ECTS	240 ECTS
----------	----------	----------

1.3 Razina / nivo (Level)

UNTZ	ERF SZ	FASPER
6	6	6

1.4 Uvjeti / načini pristupanja (Entry routes)

UNTZ	ERF SZ	FASPER
<p>Član 2.</p> <p>Pravo upisa na studijski program „Specijalna edukacija i rehabilitacija“, imaju kandidati državljeni BiH, strani državljeni i lica bez državljanstva sa završenom srednjom školom u četverogodišnjem trajanju u Bosni i Hercegovini, kao i kandidati koji su srednju školu završili izvan Bosne i Hercegovine, a za koje je nakon postupka nostrifikacije, odnosno ekvivalencije utvrđeno da imaju završeno odgovarajuće srednje obrazovanje. Pravo učešća na Konkursu imaju i kandidati sa završenom srednjom stručnom školom, ukoliko su stekli dopunsko obrazovanje iz općeobrazovnih predmeta u gimnaziji ili srednjoj tehničkoj i srođnoj školi.</p> <p>Klasifikacija i izbor kandidata za upis vrši se</p>		<p>Upis u prvu godinu osnovnih akademskih studija studijskog programa Specijalna edukacija i rehabilitacija osoba sa teškoćama u mentalnom razvoju se sprovodi na osnovu konkursa koji raspisuje Fakultet. Konkurs sadrži uslove upisa, broj studenata koji se upisuje, postupak sprovođenja konkursa i visinu školarine.</p> <p>Osnovne akademske studije može upisati osoba koja je srednje obrazovanje u četvorogodišnjem trajanju stekla završivši gimnaziju, medicinsku, ekonomsku ili neku drugu školu čija je obrazovna delatnost srođna predmetu studiranja.</p> <p>Kandidati koji konkurišu za upis u prvu godinu osnovnih akademskih studija polažu prijemni ispit putem testa kojim se proveravaju znanja stečena tokom prethodnog školovanja u oblasti biologije, psihologije i sociologije.</p> <p>Komisija za sprovođenje konkursa za upis u prvu godinu osnovnih akademskih studija, koju imenuje dekan, ima zadatak da sproveđe konkurs, organizuje polaganje prijemnog ispita, utvrdi redosled kandidata i formira jedinstvenu rang listu za kandidate koji se finansiraju iz budžeta i samofinansirajuće studente.</p> <p>Redosled kandidata za upis utvrđuje se na osnovu opšteg</p>

<p>na osnovu rezultata prijemnog ispita i drugih kriterija u skladu s procedurama koje utvrđuje Senat Univerziteta u Tuzli.</p>		<p>uspeha postignutog u srednjoj školi i rezultata postignutih na prijemnom ispitu prema utvrđenim parametrima.</p> <p>Upis kandidata u prvu godinu osnovnih akademskih studija bez polaganja prijemnog ispita regulisan je odgovarajućim odredbama Statuta Fakulteta.</p> <p>Broj studenata koji se upisuju u prvu godinu osnovnih akademskih studija utvrđuje se na osnovu broja nastavnika i saradnika, raspoloživih prostornih, tehničkih i bibliotečkih mogućnosti, kao i potreba relevantnih institucija za profilom stručnjaka koje obrazuje studijski program.</p>
---	--	--

2. KOMPETENCIJE / ISHODI UČENJA (Competencies / learning outcomes)

2.1 Popis kompetencija na nivou kvalifikacije (Competences at the level of qualification)

UNTZ	ERF SZ	FASPER
<p>Član 5.</p> <p>Nakon završenog studijskog programa „Specijalna edukacija i rehabilitacija“ na I ciklusu studija studenti će biti osposobljeni za:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prevenciju, rano otkrivanje i evidentiranje, dijagnostiku i tretman s osobama s intelektualnim teškoćama, motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima i oštećenjem vida; • korištenje bazičnih znanja i stečenih iskustava vezanih za razumijevanje koncepta intelektualnih teškoća, motoričkih 		<p>Opis opštih i predmetno-specifičnih kompetencija studenata</p> <p>Opšte kompetencije studenata osnovnih akademskih studija Specijalna edukacija i rehabilitacija osoba sa teškoćama u mentalnom razvoju su: sprovođenje programa primarne i sekundarne prevencije, detekcije, dijagnostike, kliničkog tretmana i individualne podrške osoba sa teškoćama u mentalnom razvoju; saradnja sa roditeljima; promovisanje prava osoba sa teškoćama u mentalnom razvoju.</p> <p>Predmetno-specifične kompetencije studenata osnovnih akademskih studija: realizacija vaspitnog procesa i vaspitno-obrazovnog procesa u nastavi maternjeg jezika, matematike, veština, prirodnih nauka, društvenih nauka i</p>

<p>poremećaja i hroničnih bolesti i oštećenja vida;</p> <ul style="list-style-type: none"> • primjenu vještina u smislu aplikacije stečenih saznanja u unapređenju svih područja razvoja osoba s intelektualnim teškoćama, motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima i oštećenjem vida; • individualni i timski rad; • analiziranje društvenog položaja i ostvarivanja prava osoba s intelektualnim teškoćama, motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima i oštećenjem vida; • edukaciju osoba s intelektualnim teškoćama, motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima i oštećenjem vida kako u segregacijskim uvjetima, tako i u uvjetima inkluzije; • primjenu adaptiranih rehabilitacijskih tehnologija u edukaciji i rehabilitaciji; • obuku o načinu korištenja specijalnih pomagala; • planiranje i provođenje specijaliziranih edukacijsko-rehabilitacijskih programa psihomotorne reeduakcije sa djecom sa višestrukim smetnjama, poremećajima iz autističnog spektra i poremećajima verbalne i neverbalne komunikacije; • integrisanje stečenih znanja (iz edukacijsko-rehabilitacijskih, medicinskih, 		<p>tehnologije materijala i zanimanja kod dece sa intelektualnom ometenošću (IO); rad u inkluzivnom obrazovnom okruženju, izradi i sprovođenju Individualnog edukativnog programa (IEP); učešće u svim fazama profesionalnog i radnog osposobljavanja i socijalne integracije osoba sa IO; procena i tretman osoba sa autizmom, specifičnim smetnjama u učenju i višestrukim smetnjama.</p>
--	--	---

<p>pedagoških, psiholoških i socioloških nauka), te njihovu primjenu u rješavanju problema, donošenju odluka u praksi, te savjetovanju i informisanju osoba s intelektualnim teškoćama, motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima, oštećenjemvida, višestrukim smetnjama, kao i njihovih porodica;</p> <ul style="list-style-type: none"> • postupanje prema etičkim načelima struke; • samostalno učenje i korištenje stručne literature; • nastavak školovanja na II ciklusu studija iz područja specijalne edukacije i rehabilitacije. 		
--	--	--

Npr.:

- Planirati, nadzirati i izvoditi stručne, razvojne i znanstvene projekte u građevinarstvu
- ...
- Planirati, projektirati, graditi, nadzirati i održavati složene građevinske konstrukcije, zahvate i sustave sa stanovišta stabilnosti, sigurnosti, uporabivosti, zaštite okoliša i troškova
- itd.

MATRICA KOJA POVEZUJE KVALIFIKACIJE I CIKLUSA STUDIJSKOG PROGRAMA „SPECIJALNA EDUKACIJA I REHABILITACIJA“ SA RAZLIČITIM DESKRIPTORIMA BiH OVŠK

2.1 Ishodi učenja (Learning outcomes)

(organizirani u Skupove ishoda učenja i druge grupe/module, gdje Skupovi imaju dodatne informacije, npr. ECTS) (organised in Units and other groups/modules, where Units have additional information, e.g. ECTS)

UNTZ	ERF SZ	FASPER
<p>Član 3.</p> <p>Studenti će tokom dodiplomskog studija dobiti osnovna znanja o intelektualnim teškoćama, motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima, oštećenju vida (terminologija, definicije, klasifikacije), o spoznajnim procesima kod tih osoba (osjetne funkcije, percepција, pamćenje, pažnja, inteligencija, primjena Piagetove teorije, te teorija zona proksimalnog razvoja Vigotskog), o njihovom emocionalnom razvoju, o načinu učenja, o metodama podučavanja.</p> <p>Osnovni cilj univerzitetskog studijskog programa „Specijalna edukacija i rehabilitacija“ na I ciklusu studija je da studenti steknu teorijska znanja i praktične vještine iz prevencije, dijagnostike, rehabilitacije i edukacije osoba s intelektualnim teškoćama, motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima i oštećenjem vida svih dobnih skupina. Pored toga</p> <p>Studijski program je usmjeren na stvaranje pozitivanog stava studenata o potrebi cjeloživotnog učenja i razvoja stručnih kompetencija. Izdani VII stepen stručne spreme</p> <p>nosiocu daje pravo korištenja zaštićenog stručnog zvanja Bachelor specijalne</p>		<p>Student osnovnih akademskih studija raspolaže: znanjima o uzrocima, prevalenciji, incidenciji, vidovima, nivoima, načinu ispoljavanja i posledicama teškoća u mentalnom razvoju; znanjima i veštinama u oblastima primarne prevencije, rane intervencije, specifičnih vidova kliničke procene, individualne podrške i kliničkog tretmana osoba sa teškoćama u mentalnom razvoju; znanjima i veštinama u oblasti vaspitanja, obrazovanja, profesionalnog i radnog sposobljavanja osoba sa teškoćama u mentalnom razvoju; znanjima i veštinama u oblasti procene i tretmana osoba sa autističkim poremećajem, specifičnim smetnjama u učenju i višestrukim smetnjama; sposobnošću za saradnju sa roditeljima i promovisanje prava osoba sa teškoćama u mentalnom razvoju.</p>

<p>edukacije i rehabilitacije i pravo na profesionalni rad u području prevencije, detekcije, dijagnostike i tretmana osoba s intelektualnim teškoćama, motoričkim poremećajima i hroničnim bolestima, oštećenjemvida i višestrukim smetnjama, svih dobnih skupina u odgojno-obrazovnim ustanovama (predškolskim, redovnim osnovnim i srednjim školama, ustanovama za odgoj i obrazovanje osoba sa poteškoćama u razvoju), zdravstvenim ustanovama (oftalmološkim, neurološkim, psihijatrijskim, fizijatrijskim, pedijatrijskim dispanzerima i klinikama) i ustanovama socijalne zaštite (centri za socijalni rad; komisije za procjenu sposobnosti i određivanje niova podrške djeci i omladini ometenoj u psihičkom ili fizičkom razvoju; dnevni centri za tretman osoba sa smetnjama u razvoju; ustanove za boravak starih, bolesnih i iznemoglih; dom za djecu bez roditeljskog staranja); savjetovalištima, centrima za mentalno zdravlje, gerijatrijskim ustanovama, ustanovama nevladinog sektora i sl.</p>		
---	--	--

Npr.:

Baze podataka, minimum 5 ECTS

- opisati i objasniti osnovne termine, tehnologije i principe organizacije realcionih baza podataka,
- modelovati baze podataka na konceptualnom nivou, te izvršiti transformaciju konceptualnog u relacijski model,
- specifikovati šemu konkretne relacione baze podataka u SQL programskom jeziku,
- specifikovati konstrukcije za rad sa podacima u relacionoj bazi u relacionoj algebri, relacionom računu i SQL-u,
- raditi sa konkretnim DBMS sistemom (MySQL) i alatima za modelovanje (ERWin),
- optimizovati organizacije relacione baze podataka kroz proces normalizacije.

3. RELEVANTNOST (Relevance)

3.1 Tržište rada (Labour market)

UNTZ	ERF SZ	FASPER
Bachelor specijalne edukacije i rehabilitacije je osposobljen za rad i zapošljavanje u odgojnoobrazovnim ustanovama (predškolskim, redovnim osnovnim i srednjim školama, ustanovama za odgoj i obrazovanje osoba sa poteškoćama u razvoju), zdravstvenim ustanovama (oftalmološkim, neurološkim, psihijatrijskim, fizijatrijskim, pedijatrijskim dispanzerima i klinikama) i ustanovama socijalne zaštite (centri za socijalni rad; komisije za procjenu sposobnosti i određivanje niova podrške djeci i omladini ometenoj u psihičkom ili fizičkom razvoju; dnevni centri za tretman osoba sa smetnjama u razvoju; ustanove za boravak starih, bolesnih i iznemoglih osoba; dom za djecu bez roditeljskog staranja); savjetovalištima, centrima za mentalno zdravlje,		

gerijatrijskim ustanovama, nevladinom sektoru i sl.		
---	--	--

3.2 Nastavak obrazovanja / prohodnost (*Further education / progression*)

UNTZ	ERF SZ	FASPER
nastavak školovanja na II ciklusu studija iz područja specijalne eduakcije i rehabilitacije		

3.3 Druge potrebe (*Other needs*)

UNTZ	ERF SZ	FASPER
<p>Studijski program „Specijalna edukacija i rehabilitacija“ je po svojoj strukturi, ciljevima i kompetencijama diplomiranih studenata usporediv sa brojnim inozemnim studijima Evrope i Sjedinjenih američkih država, te navodimo samo neke od njih:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Katedra «Specialna pedagogika», Fakultet po načalna i predučilišna pedagogika, Univerzitet «Sveti Kliment Ohridski», Sofija, iz Bugarske, www.fnpp.unisofia.bg/index.php/bul/fakulteti/fakultet • University of Maryland, Department of Special Education of the College of Education, USA • University of Kansas, School of Education, Special Education, USA; • Utah State University – College of Education and human Service, Department of Special Education and Rehabilitation, USA; 		<p>Analiza više inostranih studijskih programa iz oblasti specijalne edukacije i rehabilitacije ukazala je na dva osnovna parametra kompatibilnosti sa Osnovnim akademskim studijama studijskog programa Specijalna edukacija i rehabilitacija osoba sa teškoćama u mentalnom razvoju. Prvi parametar je usklađenost programskih sadržaja, a drugi usklađenost profilisanja i strukture studijskog programa. Usklađenost programskih sadržaja najuočljivija je pri komparaciji studijskog programa sa programima Katedre za specijalnu pedagogiju (Katedra «Specialna pedagogika», Fakultet po načalna i predučilišna pedagogika, Univerzitet «Sveti Kliment Ohridski», Sofija, iz Bugarske, www.fnpp.unisofia.bg/index.php/bul/fakulteti/fakultet), Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (http://www.erf.hr/StudijPredRehKolegiji.html) i Studijskog programa Specijalna i rehabilitacijska pedagogija (Specijalna i rehabilitacijska pedagogika, Pedagoška fakulteta, Univerzitet Ljubljani, http://www.pef.uni-lj.si/st_prog/srp/srp.pdf). Iako su ovi studijski programi nešto drugačije terminološki</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Stockholm University, Department of Special Education, Sweden; • University of London, Institute of Education, UK; • University of Gothenburg, Faculty for education, Sweeden; • University of Cambridge, Faculty of Education, Educational Inclusion and Diversity, UK; • University of Thessaly, Department of Special Education, Greece • Edukacijsko-rehabilitacijskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (http://www.erf.hr/StudijPredRehKolegiji.html) • Studijskog programa Specijalna i rehabilitacijska pedagogija (Specialna in rehabilitacijska pedagogika, Pedagoška fakulteta, Univerza v Ljubljani, (http://www.pef.uni-lj.si/st_prog/srp/srp.pdf) • Fakulteta za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju Univerziteta u Beogradu (http://www.fasper.bg.ac.rs/st_osnovne.html= • Odsek za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju (Institut für Sonderpädagogik, 12 Prävention und Rehabilitation, Carl von Ossietzky Universität, Oldenburg, http://www.unioldenburg.de/sonderpaedagogik), Nemačka • Institute for special education needs at the University of Hamburg (http://www.jyu.fi/tdk/kastdk/eped/ajankohtaista/infor.pdf), • Centre for Disability Research, Uppsala, Sweden (http://www.chr.uu.se/english.htm) • The Scottish Autism Research Group, Scotland (http://www.education.ed.ac.uk/sarg/index.html 		<p>određeni i profilisani od studijskog programa Specijalna edukacija i rehabilitacija osoba sa teškoćama u mentalnom razvoju, uočava se značajna podudarnost programskih sadržaja svih kategorija predmeta, naročito u oblastima razvojne psihologije, neuropsihologije, dijagnostike dece sa intelektualnom ometenošću, specifičnih smetnji u učenju, psihologije ometenosti, metoda tretmana, individualnih programa rada, metodike vaspitnog rada, metodike nastave i inkluzivnog obrazovanja.</p> <p>Odsek za specijalnu edukaciju i rehabilitaciju (Institut für Sonderpädagogik, Prävention und Rehabilitation, Carl von Ossietzky Universität, Oldenburg, http://www.unioldenburg.de/sonderpaedagogik), Nemačka, profilisan je u pet studijskih programa, od kojih studijski programi Specijalna edukacija osoba sa smetnjama u učenju i Specijalna edukacija osoba s mentalnom retardacijom zadovoljavaju kriterijum usklađenosti sa našim studijskim programom.</p> <p>Među institucijama srođne naučno-stručne orijentacije i fokusa istraživanja mogu da se izdvoje Institute for special education needs at the University of Hamburg (čija područja istraživanja su Evolucija teorije u specijalnoj edukaciji, Naučne koncepcije i konsultovanje u razvoju kurikuluma, programa promocije i projekata inkluzije i Evaluacija, razvoj i implementacija metoda dijagnostike i podrške u specijalnoj edukaciji) (http://www.jyu.fi/tdk/kastdk/eped/ajankohtaista/infor.pdf), Centre for Disability Research, Uppsala, Sweden (http://www.chr.uu.se/english.htm), koji se bavi istraživanjima u oblasti decentralizacije, deinstitucionalizacije i samostalnog življenja osoba sa teškoćama u mentalnom razvoju i The Scottish Autism Research Group, Scotland</p>
---	--	---

<ul style="list-style-type: none"> • Rehabilitaciona pedagogija i Edukacija i rehabilitacija telesno invalidnih osoba (Fakulteta za zdravstvenu pedagogiju, Univerzitet u Kelnu, Nemačka, www.hrf.uni-koeln.de • Fakultet za korektivnu pedagogiju iz Sankt-Peterburga, Katedra za tiflopedagogiju (Fakultet korrekcionnoj pedagogiki Rossijskogo gosudarstvennogo pedagogičeskogo universiteta im. A. I. Gercena, kafedra tiflopedagogiki, www.fcp.rbcmail.ru/tiflo.html) • Univerzitet u Dortmundu, Fakultet rehabilitacionih nauka, odseci: "Rehabilitacija i pedagogija slepih osoba" i "Rehabilitacija i pedagogija slabovidih osoba" (Die Fakultät Rehabilitationswissenschaften der Universität Dortmund. Lehrgebieten "Rehabilitation und Pädagogik bei Blindheit" sowie "Rehabilitation und Pädagogik bei Sehbehinderung").) http://www.fk-reha.uni-dortmund.de/Blinden-undSehbehinderten/de/ • University of Oslo, Department of Special Needs Education, Norveška • University "Ramon Llull", Special needs teaching, "Training leading to specialization in Special education Therapeutical Pedagogy", Barcelona • Eastern Michigan University, College of education, Department of Special Educations, USA • Portland State University, Visually Impaired Learner, USA • University of New England, Armidale, New South Wales, Australia, Disability 		<p>(http://www.education.ed.ac.uk/sarg/index.html), čija istraživanja su usmerena na neurokognitivne, kliničke i terapijske aspekte autizma</p>
--	--	---

<p>studies</p> <ul style="list-style-type: none"> • University of North Texas, Denton, Texas, United States, Disability studies • Star Education Consultants Ukraine, Odessa, Ukraine, Disability studies • Liverpool Hope University, Liverpool, United Kingdom, Disability studies • University of Manitoba, Winnipeg, Canada, Disability studies 		
---	--	--

4. OSIGURAVANJE KVALITETE (*Quality Assurance*)

4.1 Članovi radne grupe (*Working group members*)

UNMO	SVEMO	UNTZ	UNBL	UNSA	
		<i>Meliha Bijedić Alma (Kvalifikacija bechelout specijalne edukacije i rehabilitacije) Selma</i>	<i>Draženko Jorgić</i>	<i>Vanes (kvalifikacija Bechelour fizike u obrazovanju)</i>	

Dodatne upute:

- Potražite primjere studijskih programa za stjecanje sličnih kvalifikacija na stranim relevantnim univerzitetima, ili druge relevantne dokumente (Tuning, Subject benchmark statements, ...)
- Kritički usporedite svoje ishode učenja s ishodima učenja u gore navedenim relevantnim programima i pronađenim dokumentima, i po potrebi dopunite/izmijenite svoje ishode učenja.
- Navedite probleme koje ste imali u radu te kako ste ih prevladavali (*Write challenges during the work and overcome*)